

Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana

Nº 4. OCTUBRE - DECEMBRE 2018

CALA DEL RACÓ

INFO trimestral del Parc Natural del Penyal d'Ifac

01

EDITORIAL

01. El paper dels Espais Naturals Protegits en la reducció dels Gasos d'Efecte d'Hivernacle.

02

ACTUALITAT EN EL PARC

02. Participació en la Fira de la Marina Alta d'Ondara.

03. Reunió de coordinació d'actuacions per al Pla de Recuperació de la *Silene hifacensis* a la Comunitat Valenciana.

03. L'exposició itinerant "Stop al Foc en ruta" visita el Parc Natural del Penyal d'Ifac.

06

BIODIVERSITAT EN EL PARC

06. Flora i fauna tardorena al Parc Natural del Penyal d'Ifac.

08

HISTÒRIES I LLEGENDES

08. Llegenda del Moro d'Ifac.

04

ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ

04. Construcció d'una Barrera antibicicletes.

05. Treballs de restauració i repintat dels equipaments del Parc Natural del Penyal d'Ifac.

07

INTERPRETACIÓ DEL PATRIMONI

07. Coneixes els ocells de les Salines de Calp?

07. Gimcana familiar, per a un consum responsable

07. Netegem el Tossal de la Figuereta!

09

BONES PRÀCTIQUES AMBIENTALS

09. Normativa a seguir per a realitzar la vostra visita al Parc Natural.

EL PAPER DELS ESPAIS NATURALS PROTEGITS EN LA REDUCCIÓ DELS GASOS D'EFECTE D'HIVERNACLE (GEI)

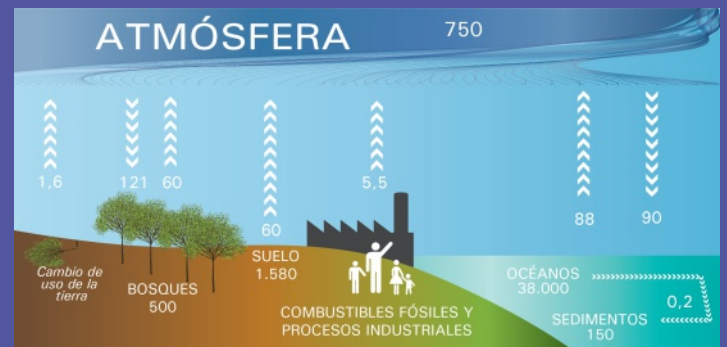
La cimera del clima de l'ONU celebrada el passat dia 15 de desembre a la ciutat polonesa de Katowice, la coneguda com COP24, ha aconseguit tancar un pacte que servirà per a desenvolupar l'Acord de París que hauria d'entrar en vigor el 2020, el principal objectiu del qual és que la temperatura del planeta no supere els 2 °C i que s'intente que aquesta quede per sota d'1,5 °C.

A pesar que el text final aprovat per unanimitat pels 200 països que componen la cimera no ha sigut tan ambiciós com es preveia, la comunitat internacional continua compromesa en la lluita contra el canvi climàtic.

El concepte d'embornal ja va ser adoptat en la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic de 1992. Segons aquesta, un embornal és "qualsevol procés, activitat o mecanisme que absorbeix o elimina de l'atmosfera un gas d'efecte d'hivernacle (GEI), un aerosol o un precursor d'un gas d'efecte d'hivernacle".

Els éssers humans no som els únics que podem posar fre als efectes derivats del calfament global. La naturalesa també té els seus propis recursos per a intentar que la temperatura mitjana del planeta no continue augmentant. Els ecosistemes terrestres i el mar són els principals embornals dels GEI de la biosfera i absorbeixen principalment diòxid de carboni de l'atmosfera. El carboni contingut en la molècula de CO₂ s'allibera a través de processos químics i s'incorpora en altres estructures moleculars, i forma part de l'organització dels teixits d'un arbre o de la closca d'un mol·lusc, per exemple. El procés implica en primer lloc, l'absorció d'un GEI i el posterior emmagatzematge.

El carboni emmagatzemat en la biosfera es troba distribuït entre els oceans, les reserves geològiques i els ecosistemes terrestres. Aquests compartiments presenten intercanvis dinàmics de carboni amb l'atmosfera, intercanvis en els quals l'activitat humana té gran influència.

Font: IPCC,2011.

Els sistemes verds no solament es limiten al segrest del carboni atmosfèric, també exerceixen importants funcions en l'àmbit paisatgístic, estètic, microclimàtic, ecològic i social amb l'entorn.

Així com durant els últims anys, en les zones urbanes s'ha posat de moda la incorporació de jardins verticals per a mitigar els efectes del canvi climàtic, des dels espais naturals protegits (ENP) de la Comunitat Valenciana, i més concretament des del Parc Natural del Penyal d'Ifac, es treballa amb activitats d'educació ambiental amb el propòsit de sensibilitzar i implicar els visitants en la resolució d'aquest greu problema, alhora que el personal de la brigada del parc fa tasques de restauració i revegetació, a fi de recuperar àrees degradades.

Així doncs, al llarg del temps han sigut nombroses les activitats i actuacions desenvolupades, el principal objectiu de les quals ha sigut garantir la conservació del medi ambient, com a embornal de carboni, i poder d'aquesta manera contribuir a reduir els nivells dels GEI i frenar l'avanç del canvi climàtic.

Actualitat en el Parc Natural

Participació en la Fira de la Marina Alta d'Ondara

Els dies 10 i 11 de novembre va tindre lloc a Ondara la **IV Fira de la Marina Alta, amb els 5 sentits**, en la qual els municipis d'aquesta comarca van poder donar a conèixer, a través d'estands, tot el que ens poden oferir, tant des del punt de vista gastronòmic, com cultural i ambiental.

Els espais naturals protegits de la Marina Alta, els parcs naturals de la Marjal de Pego - Oliva, el Montgó i el Penyal d'Ifac, també van estar presents en l'esdeveniment, amb un estand en el qual es va informar el públic de la riquesa patrimonial d'aquests enclavaments, i de les seues possibilitats de gaudi.

Reunió de coordinació d'actuacions per al Pla de Recuperació de la *Silene hifacensis* a la Comunitat Valenciana

Al novembre va tindre lloc a l'Alfàs del Pi (Alacant), al Centre d'Investigació i Experimentació Forestal de la Comunitat Valenciana (CIEF), una reunió entre els responsables de la implementació del **Pla de Recuperació de la *Silene hifacensis* a la Comunitat Valenciana**, amb agents forestals i personal dels espais naturals protegits de les marines, àmbit de distribució d'aquesta espècie a la Comunitat Valenciana. Durant la trobada es va posar de manifest l'èxit obtingut en les últimes plantacions, amb un total de 67 exemplars censats en 2018, només a la microreserva de la cara nord del Parc.

L'exposició itinerant "Stop al foc en ruta" visita el Parc Natural del Penyal d'Ifac

Al desembre es va muntar en la planta baixa del centre d'informació del parc l'exposició itinerant "**Stop al foc en ruta**". Aquesta exposició que consta de 12 panells i altres elements expositius (un fotoreclam-photocall-, un maletí d'investigació de causes, etc.), ens presenta d'una manera amena la problemàtica dels incendis forestals, les seues causes, i com podem previndre'ls.

Sus contenidos están adaptados especialmente para la población escolar, aunque también puede ser utilizada por otros públicos. La exposición podrá visitarse en el Parque hasta el 31 de diciembre.

Actuacions de Conservació

Construcció d'una Barrera antibicicletes

A la fi del 2017 es va fer viral en les xarxes socials un vídeo sobre la gesta d'un ciclista de BTT de nacionalitat britànica que va fer la baixada des del cim del Parc Natural del Penyal d'Ifac sobre la bicicleta.

Com a conseqüència del seu acte, al maig d'enguany, un altre ciclista de BTT aquesta vegada de nacionalitat espanyola va voler emular l'anterior ciclista, i va fer la mateixa actuació però aquesta vegada va fer la pujada fins al cim damunt de la bicicleta. Aquest últim va ser identificat i, a través de l'agent forestal, se li va posar la sanció corresponent.

Atés que no està permesa la circulació de bicicletes per la senda de pujada del Parc Natural del Penyal d'Ifac, només es pot circular amb aquestes en les zones d'ús públic. Després d'aquests fets esdevinguts i per a evitar futures infraccions en la senda s'ha construït una barrera física antibicicletes, aquesta està situada abans de l'accés al túnel. També s'ha reforçat la senda amb senyals que indiquen que no està permesa la circulació de bicicletes.

Treballs de restauració i repintat dels equipaments del Parc Natural del Penyal d'Ifac

Al llarg d'aquests mesos han continuat els habituals treballs de millora en tot el parc. Després d'arreglar la gotera en la part exterior del centre d'informació, per al qual es va tindre l'ajuda del capatàs de la Brigada de Conservació i Manteniment del PN del Montgó, el mes de setembre passat es va posar massilla i es va fer el posterior repintat de la gotera en la part interna de l'edifici, es va repintar tot l'exterior, i es va fer el sanejament de la volada del viver.

També s'ha restaurat l'exterior de l'edifici del centre de visitants, s'ha posat massilla i s'han repintat les façanes. Aquest edifici albergarà pròximament, en una de les sales, una exposició permanent sobre la "Pobla d'Ifac", el jaciment arqueològic de final del segle XIII que des de 2005 excava i investiga el Museu Arqueològic Provincial d'Alacant (MARQ).

El manteniment de les instal·lacions en condicions adequades és una de les prioritats en la gestió del parc. No solament perquè és el primer contacte que tindran els visitants amb aquest, sinó perquè a més, un millor manteniment es tradueix en un menor consum energètic i en una reducció en la petjada del CO₂.

Biodiversitat en el parc

Flora i fauna tardorenca al Parc Natural del Penyal d'Ifac

Encara que la majoria de la gent identifica la primavera com l'estació de les flors i de la reproducció, en la majoria dels animals, hi ha altres èpoques de l'any en les quals algunes plantes llueixen els millors ornaments i alguns ocells es decideixen a visitar el Parc.

En el primer cas ens trobem amb espècies tan curioses com **les cresoleres**, planta bulbosa que, amb les seues fulles cordades i les curioses inflorescències en espata, es deixa veure en aquesta estació, fins i tot en el marge dels camins.

Amb un nom en valencià que ens remet directament al nadal, les nadaletes, el **narcís de nadales**, és una altra de les plantes bulboses del parc que ha optat per la tardor per a la seua floració. Encara que no tan freqüent com les cresoleres, és possible descobrir-lo en xicotetes clarianes entre el matoll en aquesta època de l'any.

Podem acabar amb un ocellet, la **cua-roja fumada**, que ha triat el Penyal d'Ifac per a passar els mesos més freds. Amb la seua característica cua vermellosa i els crits que emet, resulta inconfusible, i assumeix la imatge de la tardor entre els ocells del Parc.

Fotografies de dalt a baix:

Cua-roja fumada *Phoenicurus ochruros* (S. G. Gmelin, 1774)

Narcís de nadales *Narcissus tazetta* L.

Cresolera *Arisarum vulgare* O.Targ.Tozz.

Interpretació del Patrimoni

Activitats Planificades

Coneixes els ocells de les Salines de Calp?

Dins de la **Campanya del Dia Mundial de les Aus Migratòries**, a l'octubre es va realitzar una jornada d'observacions, en les Salines de Calp, dirigida per personal de l'**Ajuntament de Calp i del Parc Natural del Penyal d'Ifac**. Els 29 participants van escoltar una breu introducció a l'activitat, i a continuació van realitzar un xicotet recorregut fins al mirador situat enfront de l'esplanada en la qual es van muntar els telescopis.

Gimcana familiar, per un consum responsable.

Hui dia es realitza un consum desmesurat d'envasos que produeix una greu amenaça per a la conservació dels recursos naturals. Per això, al novembre es va realitzar una activitat per a famílies, dins de la **Campanya "Consumeix amb responsabilitat, protegeix els nostres hàbitats"**, en la qual els 25 participants van realitzar una sèrie de proves en una gimcana per a conscienciar-se de la importància de **reduir, reutilitzar i reciclar (RRR)**.

Netegem el Tossal de la Figuereta!

Al principi de desembre va tindre lloc una jornada de voluntariat, organitzada pel parc en col·laboració amb l'**Agenda 21 de l'Ajuntament del Calp** (Regidoria de Participació Ciutadana), en la qual els participants van recollir tot tipus de residus en la zona del parc coneguda com el **Tossal de la Figuereta**. Al final del matí s'havien recollit més de 24 sacs de fem variat, al marge d'objectes tan curiosos com el quadre d'una bici.

Històries i Llegendes

Llegenda del Moro d'Ifac

No existeix poble que no compte amb la seua llegenda de fets més o menys fantàstics que, per transmissió oral, ha passat de generació en generació, i ha arribat fins als nostres dies amb algunes modificacions, segons la fantasia de cada narrador. En no poques ocasions té el seu origen en un fet real, el relat del qual omplia les llargues vetlades hivernals com a entreteniment per als grans i, molt en particular, per als xicotets. El fet real en el qual podia tindre el seu origen, perquè resultara el relat més amé o despertara l'interés més gran, s'adornava amb detalls o matisos de collita pròpia per part del relator, amb la qual cosa, en la seua transmissió s'anava «enriquant», convertint-se en llegenda, arribant a ser difícil poder fixar la divisòria entre el que és real i el que és fantàstic.

A Calp, segons relat dels grans, van condemnar a mort un musulmà i no volent ajusticiar-lo, el van dur a la part alta del penyal d'Ifac, i l'abandonaren allí com en un desterrament, sota vigilància perquè no descendira i, així, morira de fam i de set. Passaven els dies, i aquell musulmà vist des de lluny no presentava el menor símptoma de defalliment, sinó al contrari; cada matí a l'eixida del sol, el veien prostrat en el penyalós sòl i mirant cap a llevant, dirigint les seues oracions, acompanyades de les rituals reverències, a Al·là.

Sospitaven que s'alimentaria amb margallons, que li permetrien prolongar un poc la seua existència, però no comprenien que hi poguera romandre tant temps sense beure, ja que l'única aigua de font existent es trobava en un lloc inaccessible per a ell. Intrigats estaven tots de la resistència d'aquell moro enfront del que consideraven que seria una mort lenta però segura; havien oït relats d'ermitans (alguns van arribar a ser sants) que, en la muntanya o en el desert, dedicats a la contemplació i a l'oració, havien superat prolongats dejunis, però el del moro, desterrat al penyal, superava en molt els mateixos sants.

No hi havia explicació possible, ja que l'única visita que rebia era la de la seua esposa, i cuidaven ben bé que aquesta no portara res per a menjar o beure. Disposats a desentranyar l'enigma, van redoblar la vigilància des de les primeres llums de l'alba fins al vespre sense resultat, fins que un dia van descobrir el secret de la seua supervivència, en sorprendre l'esposa del moro, que estava criant un fill de pit, alletant el presoner, cosa que feia en totes les seues visites, amb la qual cosa van trobar l'explicació que, en lloc de defallir, estiguera tan fort i llustrós.

Ignorem el final de la història, però cal suposar que perquè aquest fóra feliç, com en totes aquestes narracions, es premiaria l'astúcia i valentia d'aquella dona d'alguna manera.

José Bayona

Agost de 1998

Bones Pràctiques Ambientals

Normativa a seguir per a realitzar la vostra visita al Parc Natural

El **Parc Natural del Penyal d'Ifac**, és un dels parcs naturals més visitats de la Comunitat Valenciana, ja que rep anualment més de 190.000 visitants. S'ha de preservar i conservar el parc natural tenint en compte la normativa a seguir per a poder visitar-lo.

- - Primer abans de vindre el millor és **informar-se de l'horari de les instal·lacions i no accedir al Parc Natural quan es faça de nit.**
- - Podem gaudir del recorregut amb el nostre animal de companyia, però **l'hem de portar sempre subjectat amb la corretja i hem de ser responsables dels seus excrements.**
- - La **recol·lecció de plantes al Parc Natural està prohibida**, és tan meravellosa la nostra flora única en el seu àmbit natural que quin millor record d'això que una fotografia.
- - Cal tindre en compte que els incendis són el nostre major enemic. Està **prohibit fer foc al Parc, per tant no augmentes el risc fumant en l'itinerari.**
- - Si **no véns amb el calçat adequat o amb xiquets menors de 16 anys, no continues després del túnel pel recorregut que arriba fins al cim.**
- - Hem **d'intentar mantindre net el Parc Natural**, és per això que hem de **fer servir les papereres que hi ha a l'àrea recreativa.**
- - Amb **les bicicletes, no podem anar pel recorregut de pujada fins al cim, ja que això no està permès.** Però sí que podrem circular amb elles **per la zona d'ús públic.**
- - El **vol de drons està prohibit en l'àmbit del Parc Natural.**

Gràcies per visitar-nos i gaudir del **Parc Natural del Penyal d'Ifac.**

Redacció: Equip Tècnic del P.N. del Penyal d'Ifac

Centre d'Informació del P.N.

C/ Illa de Formentera s/n
03710 - Calp

Parc Natural del Penyal d'Ifac

965 837 596 - 679 195 912

ifac_cma@gva.es

parquesnaturales.gva.es

